

Podizanje standarda prava djece u Europi

Jana Hainsworth

Jana Hainsworth poziva na aktivno uključivanje građanskog društva kako bi borba za dječja prava zauzela značajnije mjesto u političkom programu Europske unije.

Zakonodavstvo i politika EU imaju golem utjecaj na živote djece u Europi. Unatoč tomu donedavno dječja prava - kako su definirana u Konvenciji o pravima djeteta Ujedinjenih naroda - bila su sve samo ne vidljiva u političkom programu EU. Ovo će se promijeniti ako i kada stupi na snagu novi Ugovor o Europskoj uniji. To će biti prvi put da neki pravni dokument Europske unije priznaje prava djece, navodeći 'Unija... će promicati... štititi prava djeteta' (Članak 3). Ovo također čini pravno obvezujućom Povelju o temeljnim pravima koja u Članku 24 izriječno spominje prava djece. To

će za prava djece u EU biti značajna promjena. Premda ne donosi nikakve nove instrumente provođenja prava djece, ona zahtijeva od EU da se, na svim prostorima na kojima djeluje, obraća djeci kao specifičnoj ciljanoj skupini.

Ove su promjene iznimno značajne. Prethodno je nedostatak jasne pravne podloge prouzročio zastoj u naporima oko matičnih prava djece u unutarnjim i vanjskim akcijama EU. Tijekom 2006. Eurochild i neke nevladine udruge oduševljeno su pozdravili usvajanje Priopćenja Europske zajednice 'Prema strategiji EU o pravima djeteta'.

Dokument je bio ambiciozan u svojoj privrženosti matičnim pravima djece, promicao je sudjelovanje djece i uključivao interesne skupine u razvoj dugoročne strategije EU.

Od tada je, međutim, napredak bio fragmentaran. Nekoliko postignuća bilo je daleko premalo od prihvatljivog pristupa 'promicanja i očuvanja prava djece u svim njezinim unutarnjim i vanjskim akcijama'. Priopćenje je stvorilo očekivanja koja Komisija do sada nije bila sposobna ispuniti uslijed stvarnih ili prividnih ograničenja pravne podloge. Provedba Lisabonskog ugovora, ako do nje dođe, trebala bi otkloniti ovu pravnu nesigurnost.

Prava djece stoje čvrsto na dnevnom redu predloženog Stockholmskog programa koji, za sljedećih pet godina, postavlja prioritete EU na području pravde, slobode i sigurnosti. Program koji bi u prosincu trebali usvojiti predsjednici država, zahtijeva razvoj ambiciozne strategije EU o pravima djeteta. On ponavlja obveze iz Priopćenja iz 2006. da će se sustavno voditi računa o pravima djece u svoj politici EU.

Opsežna strategija EU o pravima djeteta zahtijevat će jaku podršku članova Europskog parlamenta. Prije nedavnih izbora Eurochild je zajedno s Europskom dječjom mrežom (EURONET) proveo kampanju pozivajući sve kandidate da potpišu deklaraciju od 10 točaka uključujući strategiju sveobuhvatnih prava djece. Odaziv je bio velik pa,

čak unatoč skretanju udesno novog Parlamenta, očekujemo da će on potaknuti dovoljno međustranačke podrške da bi ubuduće ojačao rad EU na pravima djece.

Društvene posljedice financijske i ekonomske krize sada se osjećaju u svim zemljama članicama EU. Za Eurochild ovo učvršćuje potrebu za jačim programom o pravima djece na razini EU. U Izvješću objavljenom u tisku prije samita EU 18. lipnja, Eurochild poziva vlade da pojačaju Ulaganje u službe koje promiču dobrobit djece i osiguravaju prijeko potrebnu potporu obiteljima, s osobitim naglaskom na razvoj visokokvalitetnih odgojno-obrazovnih ustanova i službi namijenjenih djeci predškolske dobi. Izražavamo zabrinutost što su u vrijeme porasta siromaštva, koje je rezultat krize, djeca suočena s redukcijama u vitalnim službama. S obzirom na to da će se današnja djeca morati suočiti s besprimjernim javnim dugom i povećanjem troškova za zdravstvo i mirovine, povezanim sa starenjem stanovništva, izostanak brige za djecu je neoprostiv.

EU usporedo s programom o pravima djece može, svojim radom na polju socijalne zaštite i socijalnog uključivanja, pomoći promicanju općeg zblizavanja. Dok EU nema nikakvih izravnih ovlasti na ovom području,

Otvorena metoda koordinacije (Open Method of Coordination - OMC) koju su potpisale sve zemlje članice, kreira opće ciljeve i pokazatelje te olakšava ravnomjerno upoznavanje s problematikom dječjih prava, vodeći donekle zblizavanju pri oblikovanju i provedbi politike. Proces je jasno stavio siromaštvo djeteta na politički dnevni red u tri sukcesivna samita Vijeća EU, naglašavajući potrebu borbe protiv siromaštva djeteta, a 24 od 27 zemalja članica, u njihovim nacionalnim strategijama o socijalnom uključivanju (2008. - 2010.), prepoznaje siromaštvo djeteta kao prioritet.

Eurochild je ponovljeno kritizirao neuspjeh zemalja članica u pokušaju da se u reduciranju siromaštva krene iz perspektive prava djece. Vlade su sklone isticanju budućih ekonomskih potencijala i mogućnosti zapošljavanja djece, radije nego da na politike gledaju iz perspektive prava i dobrobiti djece sada i ovdje. EU se opredijelila za razvojne indikatore koji odražavaju dobrobit djece u širem smislu. No, postoje neki primjeri - iako malobrojni - regionalne i nacionalne vladine razvojne politike i nadzornih okvira utemeljenih na Konvenciji, kao što je Nadgledanje dobrobiti djece i mladih ljudi u Walesu.

Nadolazeći mjeseci bit će presudni. Eurochild poziva da se u novom Europskom parlamentu ustanove

međustranačke međuskupine za prava djece čija bi uloga bila braniti prava djece u cjelokupnoj politici EU. Želimo da EU u 2010. usvoji dalekosežnu strategiju o pravima djeteta utemeljenu na širokim konzultacijama s interesnim skupinama, uključujući i djecu. Kao rezultat 2010., Europske godine protiv siromaštva i socijalnog isključivanja, želimo Preporuku EU o siromaštvu i dobrobiti djeteta s jasnim ciljevima za reduciranje siromaštva djeteta i političke preporuke koje podržavaju pristup utemeljen na dječjim pravima.

Ovako ambiciozan program rada moguć je samo uz podršku vlada zemalja članica. Predsjedavanje Švedske (srpanj/prosinac 2009.) dobra je prilika za njihovo snažno ostavljanje traga na području dječjih prava, ali će također Španjolska (siječanj/lipanj 2010.) i Belgija (srpanj/prosinac 2010.) pomoći isticanju djece u političkim programima EU. Nikada nije bilo važnije vrijeme za aktivno zauzimanje građanskog društva za prava djece. Samo usklađenim nastojanjima možemo pozvati vlade na odgovornost za njihova obećanja te im ukazati na područja u kojima su iznevjerila djecu.

Jana Hainsworth je glavna tajnica Eurochilda.
jana.hainsworth@eurochild.org

